

XI.-5991. - 214./1939-40. - 1940.IV.25 - vegyes - rthbs.
XI.-6127. - 350./1939-40. - 1940.IV.26. történet. - rthbs.
XI. 6193 - 53/1940-41 - 1940.XI.14. Történet. - rthbs.

Budapest. 1916. április 25. rom. kath.

Avatási iktató: 339/1940-HI

jogi: "rite."

A DEBRECENI M. KIR. TISZA ISTVAN TUDOMÁNYEGYETEM
JOG- ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI KARA.

131. 1940 / 1941 szám.

Érk: 1940 évi október hó 5. n.

Előirat:

drb. melléklet. Utóirat: 339/1940-41.

Bírálatra kiadom:

Dr. Kovács Andor és

Dr. Bárány János

professzor uraknak.

Debrecen, 1940. október hó 5-én.

- Gyöngyösi Károly
r. igazgató

elfogadom

Dr. Kovács

Dr. Bárány

1940. X. 14. J. Kovács

Az időszaki lap fogalma és jelentősége a magyar

sajtójogban.

Doktori értekezés a magyar

büntetőjog tárgyköréből.-

Irta:

..... Györke József jpx.

A 2696

- Jelen kiadvány a Debreceni Egyetem Könyvtárának tulajdona.

I.

Az 1914. évi XIV. tc. /: a sajtótörvény :/
szerint sajtójogunk kétféle sajtóterméket ismer:

a./ közönséges sajtóterméket, b./ időszaki
lapot.

Minthogy minden sajtótermék, amely az idő-
szaki lap fogalma alá nem esik, közönséges sajtó-
termék, sajtótörvényünk az időszaki lap fogalmát
állapítja meg határozottan, ezáltal megállapítva
a közönséges sajtótermék fogalmát is. Az időszaki
lap ugyan fogalmilag semmiben sem különbözik más
sajtóterméktől, azonban annak folytán, hogy a saj-
tótörvény az időszaki lapok tekintetében különle-
ges felelősségi, elévülési, eljárási és rendészeti

szabályokat állít fel, az időszakai lap fogalmát élesen meg kell különböztetni a közönséges sajtótermékek fogalmától, már csak azért is, mert az időszakai lapoknak, különösen a politikai tartalmu hírlapoknak, már megindítását is bizonyos különleges előfeltételekhez, illetőleg kötelezettségek teljesítéséhez kötik a sajtótörvény a sajtótörvény 16-19. §§. s még inkább az 1938. évi XVIII. tc., mely az állami rend megóvása végett szükséges sajtórendészeti rendelkezéseket állapítja meg a legújabb jogfejlődésben.

Az időszakai lap fogalmát ismeri már az 1848. évi XVIII. tc., az első magyar sajtótörvény. E törvény 30. §.-a a következőket mondja: "Ujság, vagy időszakai lap, melynek tartalma akár részben, akár egészben, politikai tárgyak körül forog és havonként legalább kétszer jelenik meg, csak a követ-

kező feltételek teljesítése mellett adathatik ki stb." s egyébként is egy egész fejezetet, a III. fejezetet /: melynek címfelirata "Az időszaki lapokról" :/ szentel az időszaki lapok jogviszonyainak. Magát a fogalmat közelebbről nem határozza meg, s a havonként legalább kétszer való megjelenést csak a 30. §. különös kellékei megkívánásának előfeltételéül jelöli meg.

Az 1914. évi XIV. tc. 3. §.-a szerint az időszaki lap az egy hónapot meg nem haladó időközben megjelenő minden hirlap, vagy folyóirat. E §. 2. bekezdése szerint az időszaki laptól elkülönítve is megszerezhető melléklet csak akkor időszaki lap, ha önmagában is az időszaki lap fogalma alá esik.

Ujabb sajtójogunk álláspontja szerint az időszaki lapnak nem kell okvetlenül politikai

tartalmunak lennie, mert az időszaki lap lehet társadalmi, tudományos, gazdasági, kereskedelmi stb. jellegű. Folyik e tétel egyfelől az időszaki lap közölt meghatározásából, azonban kétségek elkerülése végett az időszaki lap alapításáról rendelkező 16. §.-ban az 1914. XIV. tc. az 5. pontban külön kiemeli azt, hogy a törvényhatóság első tisztviselőjénél eszközölendő megfelelő bejelentésben fel kell tüntetni "a lap /: politikai, társadalmi, tudományos stb. :/ jellegét". Az időszaki lap fogalmát tehát mai sajtójogunk egészen tág körben állapítja meg.

A régebbi jogállapottal szemben az 1914. XIV. tc. annyiban szorítja meg az időszaki lap fogalmát, mert a havonként legalább egyszeri megjelenést követeli meg, noha az 1848. XVIII. tc.-ben a lap megjelenésének ideje az időszaki lap fogal-

mához egyáltalán nem kívántatott meg, csupán a fogalomból folyóan a lap ismételt visszatérő megjelenése.

A sajtójogi bírói gyakorlat mindenkor szigoruan ragaszkodott az időszaki lap eme formális kritériumához és arra az álláspontra helyezkedett, hogy még az oly lapokat is, amelyek rendszeresen egy hónapot meg nem haladó időközökben jelentek meg, ha megjelenésükben szünetelés állott elő olyként, hogy az több hónapot is kitett, amennyiben újból megjelent és az időszaki lap fogalmi elemeit újból betöltötte, újabb időszaki lapnak tekintette. /: Így ítélkezett többek között a M. Kir. Kuria 1929. évi június hó 11.-én B. I. 2695/1929/18. sz. alatt. :/

Dr. Zehery Lajos e kuriai határozathoz fű-
zött megbeszélésében utal arra¹, hogy a bírói gya-

1. Büntetőjog tára LXXXII. kötet 87. oldal.

korlat a sajtótörvény fogalmi meghatározásának e szigorú betartásával elválasztja az időszaki lap normatív fogalmát annak empirikus fogalmától. A mindennapi életben ugyanis időszaki lapnak tekintik a folyóiratot, amelyik negyed, vagy félévénként, vagy egyenesen előre meg nem határozott időszakokban, de visszatérőleg jelenik meg. A sajtójogban ezzel szemben az időszaki lap fogalma az olyan visszatérő időközökben megjelenő sajtótermékekre korlátozódik, amelyek egy hónapot meg nem haladó időközökben jelennek meg. Az időszaki lap normatív és empirikus fogalma közt mutatkozó eltérés oka a sajtórendészeti és sajtóbüntetőjogi szabályok elkülönülése aszerint, hogy a sajtótermékek gondolati tartalma az olvasók érzületének és akaratának intenzitását milyen fokban érintheti. Az időszaki lap normatív fogalmának szükség-

képeni alkateleme a megjelenés időközének állandósága.

A M. Kir. Kormány által a sajtójog módosításáról és kiegészítéséről a közelmúltban /: 1940. április 25., 297. sz. :/ benyújtott törvényjavaslat 1. §.-a szakítani kíván a bírói gyakorlatnak a sajtótörvény harmadik §.-át szószerint értelmező álláspontjával és az 1. §.-ban a következőképen kíván rendelkezni:

"Időszaki lap minden hirlap, vagy folyóirat, tekintet nélkül arra, hogy milyen időközökben és azonos, vagy változó cím alatt jelenik-e meg.

A sajtóról szóló 1914. XIV. tc. /: St. :/ 3. §.-a hatályát veszti."

A javaslat részletes indokolása 23. oldalán egyenesen utal arra, hogy a bírói gyakorlat szigorú álláspontja az indoka annak, hogy a sajtó-

javaslat az időszaki lap fogalmából elveti a meghatározott időben való visszatérő megjelenés kritériumát. Utal arra, hogy a bírói gyakorlat a hírlapot és folyóiratot abban az esetben sem tekintette időszaki lapnak, ha az - bár egymást követő hónapokban -, de 30 naptári napot esetleg csak egy-két nappal meghaladó időközökben jelent meg. Az időszaki lap fogalmának ilyen értelmezése viszont támpontot nyújtott az időszaki lapra vonatkozó eltérő sajtójogi, illetőleg szigorubb sajtórendészeti szabályoknak a gyakorlatban való kijátszására és meggyújtására. Már pedig az egy hónapnál jóval hosszabb, vagy esetleg merőben szabálytalan időközökben megjelenő lap is méltán az időszaki lapokra vonatkozó rendelkezések alá esik, mert az állandó olvasóközönségre folytonosan és meghatározott irányban gyakorolt hatás ezeknél

a sajtótermékekénél is fennáll.

A jövőben egyszóval a törvényhozás új rendelkezése ki fogja zárni azoknak az ügyeskedéseknek lehetőségét, melyekkel kijátszható volt az időszaki lapokra vonatkozó szigorubb sajtórendészeti szabályok kijátszása, különösen a javaslat azon rendelkezése folytán is, hogy nem tekintik az időszaki lap fogalmi elemének az azonos címlatt való megjelenést. Eddig ugyanis a változó cím lehetetlenné tette törvényes rendelkezés hiányában - az ugyanazon időszaki lap fogalmának megállapítását, még akkor is, ha a sajtótermék ugyanazon sajtójogilag felelős személyek szerkesztésében, illetve kiadásában jelent meg.

A megjelenés gyakoriságával függ össze az a sokáig kontroverz kérdés, vajjon lehet-e időszaki lapról beszélni akkor, ha valamely hírlapnak,

vagy folyóiratnak nevezett sajtótermékből csak az egyetlen, az első szám jelent meg. Az irodalom és bírói gyakorlat^{1.} arra az eredményre jutott, hogy abból, hogy valamely hírlapnak, vagy folyóiratnak nevezett sajtótermék első száma megjelent, időközi lap jellege még meg nem állapítható. E pusztán tény tehát nem elég, meg kell várni a második szám megjelenését is, tehát azt, hogy a havonkénti megjelenés kritériuma megvalósult-e? Ha azonban valamely lap megindításánál a kiadó teljesíti a sajtótörvény azon rendelkezéseit, melyek az időszakos lap megindításával kapcsolatosak, akkor abban az esetben is, ha a lap második és következő számai végleg elmaradnának, az első és egyetlen lap-szám

1. Vaikó Pál: A sajtóról szóló törvény magarázata.

12. old.- Finkey Ferenc: Az új sajtótörvény /: 1914.

XIV. tc. :/ 8. old.-

mégis időszaki lapnak tekintendő, mert a kiadó kifejezésre juttatta, a hatóság pedig tudomásul vette a kiadónak azt a szándékát, hogy egy hónapnál rövidebb időközökben akarta a lap következő számaint kiadni. A sajtótörvényt módosító javaslat ismertetett rendelkezése ezt a vitát is véglegesen megoldani kívánja, mert mint láttuk, az időszakonként való megjelenés fogalmát elejti, s annak fogalmi keretét azzal tölti be, hogy hírlap-e, vagy folyóirat-e a sajtótermék, mert ez esetben időszaki lapnak tekintendő.

II.

Az 1848. XVIII. tc. az időszaki lapfogalmát - noha egy egész fejezetben /: III. fejezet 30-36. §. :/ rendelkezik az időszaki lapok jogviszonyairól - egyáltalán nem állapítja meg. E fogalmat a törvény tehát a köztudatból veszi s így e vonatkozásban ugynevezett blankett törvénynek mondhatjuk az 1848. évi XVIII. tc.-et. A köztudat pedig, melyet a bírói gyakorlat fejez ki, az idők során a következőként fogalmazta meg az időszaki lap fogalmát, mint ez a királyi kuria 11716/1893. számú Magyar Jogi Lexikon VI. kötet 250. oldalán /: sajtórendészet című értekezés :/ közölt határo-

zatából kitűnik:

"Ujság, vagy időszak lap alatt a hírlapok és folyóiratok értendők, amelyek előfizetés mellett, ugyanazon elnevezés alatt, akár rendszeres időközökben, akár szabálytalanul jelennek meg".

Az 1914. évi XIV. tc. 3. §.-a - mint láttuk - a tartalmi meghatározást is előtérbe helyezi, mert időszak lap fogalmán az egy hónapot meg nem haladó időközökben megjelenő, minden hírlapot és folyóiratot érti. Nem határozza meg azonban a hírlapnak, vagy folyóiratnak a fogalmát, azt ismét a közfelfogásra bizza, azaz a hírlapnak, vagy folyóiratnak a köztudatban rejlő értelmét, illetve jelentését veszi alapul.

Ugyanez az álláspontja a sajtójogi javaslatnak, mely időszak lapnak tekint minden hírlapot és folyóiratot, de annyiban mégis tágabban veszi

a fogalmat, hogy a fogalom meghatározásban arra utal, hogy az időszaki lap bármilyen időközökben megjelenhet, /: természetesen a megjelenésnek visszatérőnek kell lennie, mert ez az időszaki-ság fogalmából következik :/, s a visszatérő megjelenésnek elég lényegileg megvalósulnia, mert nincs jelentősége emellett az azonos, vagy változó címnek.

A javaslat indokolása szerint "az időszaki lap fogalmi keretét a hírlapok és folyóiratok töltik be. Azt, hogy mit kell hírlap, vagy folyóirat alatt érteni, a jelen törvényjavaslat éppen úgy nem határozza meg, miként ezt a St. 3. §.-a sem tette. A hírlap és a folyóirat elnevezések ugyanis közismert fogalmakat jelöltek meg, azoknak a törvényben való közeli meghatározása ennél fogva most is felesleges volna. Ép úgy nem tenné vilá-

gosabbá a törvény szándékát az időszakai lapnak olyan meghatározása sem, amely a hirlap, vagy a folyóirat közkeletű fogalmai helyett részletes körülírást adna... Az időszakai lap fogalmát egyébként - a jelen javaslat felfogása szerint - annak belső tartalma, iránya és jellege szabja meg. Tehát annak megítélésénél, hogy valamely sajtótermék időszakai lap-e, vagy sem, lényegtelen az a körülmény: vajon a sajtótermék címe állandóan ugyanaz, vagy időközönként változik-e, továbbá az sem döntő, hogy a sajtótermék külső alakja megfelel-e, vagy sem a hirlap, vagy folyóirat megszokott külső alakjának. Vagyis időszakai lap lehet valamely hirlap annak ellenére, hogy címét változtatja, vagy hogy nem újságpapíron, nem újság alakjában, illetve nem nyomda, hanem más műszaki többszörözés útján előállítva jelenik

meg: ha az egyes számokat tartalmuk, valamint szellemi és politikai irányuk összekapcsolja. Ez utóbbi megállapítás a folyóiratokra is áll. Mert a jelen szakaszban foglalt meghatározás az időszaki lap fogalmának ama lényeges ismérveire helyezi a súlyt, hogy az bizonyos állandó olvasóközönségnek hírekkel, illetőleg szellemi szükségletek kielégítésével való állandó ellátását szolgálja;" /: Részletes indokolás 23., 24. oldal. :/

Az indokolás mindezen fejtegetései lényegükben az időszaki lap mai fogalmára is állanak, mert különösen az a meghatározás, hogy az időszaki lap bizonyos állandó olvasóközönségnek hírekkel stb. való állandó ellátását szolgálja, az eddigi sajtójogi gyakorlatban is, mint az időszaki lapok fogalmi eleme szerepel.

Az eddigi gyakorlat is azon az állásponton

volt és van, hogy pl. a bizonyos időszakonként kiadott üzleti értesítésnek, árjegyzékek stb. pusztán a megjelenési időszakra tekintettel, nem válnak időszaki lapokká, mert tartalmuk nem hírlapi, illetve folyóirati jellegű.

Viszont hírlap természetével bírnak az u. n. hírlaptudósító könyomatos ujságok is, mert ezekben is megvalósul a fenti fogalmi elem. A hírlaptudósító ujságok hírlap jellegét le lehet vezetni a sajtótörvény 37. §.-ából, mely 3. bekezdésében a könyomatos uton, vagy más módon, főképpen az időszaki lapok részére készülő hírlaptudósító ujságokból átvett közleményekért állapítja meg a hírlaptudósító ujságok személyzetének elsődleges sajtójogi felelősségét, így tehát a sajtójogi felelősség megállapítása révén azokat az időszaki lapokkal teljesen egy elbánás alá vonja.

Az új sajtójavaslat indokolása kifejezetten kimondja, félreértés elkerülése végett mégis indokoltnak látszik annak kiemelése, hogy a hirlaptudósító ujságot - jellegénél fogva - az időszaki lap fogalmi körén belül ugyancsak hirlapnak kell tekinteni.

Tételes jogi alapon nem lehet időszaki lapnak, de egyáltalán szoros értelemben vett oly sajtóterméknek tekinteni, melyre a sajtótörvény rendelkezései kiterjednek, az országgyűlés és bizottságai, ugyyszintén a hatóságok által közrebo- csátott sajtótermékeknek azokat a részeit, amelyek csak hivatalos közléseket tartalmaznak.

A 4. §.-ban említett hatóságoknak fogalmát az 1914. évi XL. tc. 1. §.-ából kell vennünk, mert e §. megállapítja a büntetőtörvénykönyv minden vonatkozásában, tehát sajtójogi vonatkozásá-

ban is a hatóságok fogalmát, s miután e fogalomnak a törvény minden alkalmazásában egységesnek kell lennie, ezt a fogalmat kell alkalmazni sajátórendészeti, - tehát közigazgatási jogi - vonatkozásokban is ^{1.} .

1. Dr. Schadl Ernő - Dr. Lénárt Béla: A büntető-törvények gyakorlati zsebkönyve, 478. oldal.

III.

Az időszaki lap fogalmával kapcsolatosan igen gyakran felvetődő kérdés, hogy az időszaki lap melléklete mennyiben tekinthető időszaki lapnak, illetve tekinthető-e az külön időszaki lapnak?

E kérdésnek megoldása azért lényeges, mert ha a melléklet nem önálló időszaki lap, a mellékletre vonatkozóan nem kell betartani az önálló időszaki lapra vonatkozó szabályokat, ha azonban önálló időszaki lapnak tekintjük azt, mindazon rendelkezések betartandók a mellékletek tekintetében is, melyek valamely időszaki lap kiadá-

sával stb. kapcsolatosak. Az 1914. évi XIV. tc. 3. §.-a szerint az időszaki laptól elkülönítve is megszerezhető melléklete csak akkor időszaki lap, ha önmagában is az időszaki lap fogalma alá esik.

Ezzel szemben valamely lapnak kiegészítő és azzal tartalmilag is egységes részének csakis az olyan nyomtatványt lehet tekinteni, amely a főlapnak mellékletéül szolgál, attól elkülönítve, mint önálló sajtótermék meg nem szerezhető. Csakis az ilyen melléklet osztozik a főlap törvénybeli sorsában és minőségében. Az ilyen melléletek, mint pl. rádiómelléklet, regénymelléklet stb., amelyek nélkül a főlap hiányos lenne, osztoznak a főlap természetében, ezeket külön előfizetéssel, külön árusítással megszerezni nem lehet. Ez a bírói gyakorlat álláspontja is, mint az a

Kuria 7216/1927. számú ítéletéből is kitűnik.

A sajtójavaslat 2. §.-a - a vitát eldöntendően - kimondja azt, hogy a sajtórendészeti szabályok alkalmazása szempontjából az időszaki lapnak ismételten megjelenő és egymással tartalmi összefüggésben álló mellékleteit külön időszaki lapnak kell tekinteni.

A sajtójavaslat részletes indokolása az időszaki lapok mellékleteinek külön időszaki lapként való minősítését, tekintet nélkül arra, hogy önállóan megszerezhetők-e, vagy sem, azzal indokolja, hogy a magyar sajtószolgálatban az időszaki lapok mellékleteinek különösen jelentős szerepük van. Ezek a mellékletek a főlappal való szoros kapcsolatuk folytán a közönség szellemi szükségletei kielégítésének számottevő tényezői. Ezért teszi a javaslat azt, hogy félreérthetetlen-

nül kifejezésre juttatja azt az álláspontot, hogy a főlapnak az időszaki lap fogalma alá eső mellékleteire a sajtórendészeti engedélyezésnek és ellenőrzésnek ugyanazok a törvényes szabályai az irányadók, mint amelyek egyébként az időszaki lapokra fennállanak.

A sajtójavaslat az időszaki lap fogalmának ezt a kiterjesztését azonban nem fűzi ahhoz, hogy az önálló megszerzés lehetősége fennálljon. Csak az ismételt megjelenés s egymással való tartalmi összefüggés adja meg az időszaki lap önálló fogalmát.

IV.

Az időszaki lap sajtójogunk mai állapota szerint különös figyelemmel az 1938. évi XVIII. tc. 9. és 10. §§-aira és a M. Kir. Minisztérium 4950/1938. M. E. számú rendeletében foglaltakra, legfőképen abban különbözik a közönséges sajtótermékektől, hogy az időszaki lap kiadásához ma a M. Kir. Miniszterelnök engedélye szükséges. Az új jogfejlődés az állami rend megóvása végett iktatta törvénybe a szükséges sajtórendészeti szabályok között az időszaki lapnak engedélyhez való kötését szemben azzal a jogállapottal, melyet az 1848. évi XVIII. tc. és az 1914. évi XIV.

tc. megteremtettek, illetve törvényi úton kifejeztek. A viszonyok lényeges változása, a magyar nemzetre nehezedő bel- és külpolitikai problémák tömege tette szükségessé azt, hogy az időszaki lapban megnyilvánuló rendkívüli propagatív erő a szükséges korlátok közé szoríttassék és már a lap alapítása kapcsán mérlegeltessek az állam érdekeit leginkább elbírálni hivatott, az ország bel- és külpolitikai viszonyait leginkább ismerő kormányhatósági szerv, a miniszterelnökség által az, hogy a megalapítani szándékolt időszaki lap nem fejthet-e ki olyan működést, mely az ország érdekeire káros lehet. A világháború óta eltelt husz esztendő súlyos tapasztalatai tették szükségessé az időszaki lapokra vonatkozó engedélyezési rendszer behozatalát. Ez a rendszer lényegében ellenkezik a

sajtószabadság ma is változatlan elvével, azonban mint szükséges rosszal kell számolni az állam érdekeit védő, a felforgató törekvések ellen létesített korlátozó rendelkezésekkel. Lényegében az engedélyezési rendszer a világháborút követő időtől kezdve amugy is érvényesült jogunkban, mert a háborus kivételes felhatalmazás alapján kibocsátott 4598/1920. M. E. számú rendelet 6. §.-a hirlap alapítását lényegében a miniszterelnök engedélyéhez kötötte annyiban, hogy a rotációs ujságpapír és ives nyomópapír felhasználásával nyomtatott új időszak lap csak miniszterelnöki engedéllyel indulhat meg. Ez a rendelet - a közigazgatási bíróság konkrét panaszra 1937. január 21.-én hozott határozata szerint - már 1923. február 11.-én már hatályát veszítette amiatt, mert a Kormány kivételes hatalma ezen

a napon megszűnt, noha a rendelet tényleg érvényesült a közigazgatási bíróság idézett határozatáig s azt különösen a büntetőbíróságok a Kuria eltérő jogi álláspontja folytán alkalmazták egész gyakorlatukban, azonban a közigazgatási bíróság említett határozata szükségessé tette a törvényes rendezést. Ezt a rendezést az engedélyezési rendszer törvényesítésével az 1938. évi XVIII. tc. 9-lo. §§-ai, s az ezek alapján kibocsátott 4950/1938. M. E. számú rendelet viszi keresztül.

A közönséges sajtótermékek tekintetében viszont teljes mértékben érvényesül a sajtószabadság elve.

Lényeges különbség van azonban abban a tekintetben - a közönséges sajtótermékek hátrányára -, hogy az 1938. évi XVIII. tc. behoz-

za a sajtórendészeti köteles példány intézményét olyként, hogy minden sajtóterméket - az 1914. évi XIV. tc. 5. §. 2. bekezdés szerintiek kivételével - a nyomda, vagy könyvnyomdavállalat tulajdonosa köteles nyomban a többszörözés befejezése után a vállalat helye szerint illetékes kir. ügyészségnek egy példányban megküldeni. Amíg azonban időszaki lap terjesztését már a sajtórendészeti köteles példány megküldésével egyidőben szabad megkezdeni, addig minden más sajtótermék terjesztése csak akkor kezdhető meg,

1./ ha a sajtórendészeti köteles példánynak a kir. ügyészséghez érkezésétől számítva 48 óra, ha pedig a sajtótermék terjedelme egy nyomtatott ívet meghalad, 8 nap anélkül telt el, hogy a kir. ügyészség a sajtótermék lefoglalását a bíróságnál indítványozta volna;

2./ ha a kir. ügyészség a terjesztésnek korábban való megkezdésére engedélyt adott. Mindaddig, amig a terjesztést nem szabad megkezdni, a sajtótermék kész példányait nem szabad elszállítani a nyomda, vagy többszörösítő vállalat helyiségéből. E rendelkezések megszegése vétség, amelyet elkövethet egyfelől a vállalat tulajdonosa, vagy más többszörösítő, továbbá mindaz, aki tudva közreműködik a sajtótermékek elszállításában, vagy terjesztésében stb., noha azt az idézett rendelkezések szerint eszközölni nem lett volna szabad. A nyomda, vagy többszörösítő vállalat tulajdonosát visszaesés esetén fogházi büntetésen kívül, iparjogositványának elvesztése, és iparüzésének eltiltása is súlythatja. E rendelkezésekben a törvényhozó prevenciót alkalmaz a közönséges sajtótermékekkel szemben, míg

az időszaki lapokkal szemben inkább a repressió eszközához fordul, mert nem akarja meggátolni az időszaki lap terjesztésének megkezdését, az időszaki lapok ahhoz fűződő érdekei folytán, hogy napi hiranyagukat még az aktualitás idejében közölhessék a közönséggel. Enélkül a lehetőség nélkül az időszaki lapok működése teljesen gátolva lenne.

V.

A már ismertetett különbségeken kívül a lap időszaki lap jellegéhez a közönséges sajtótermékekkel szemben a következő lényeges különbségek fűződnek:

1./ az 1914. évi XIV. tc. 20. §.-a csak az időszaki lap közleményei tekintetében ad ugynevezett helyreigazítási jogot annak a hatóságnak, vagy annak a személynek, amelyről, vagy akiről valamely időszaki lap nyíltan, vagy burkoltan valótlan tényeket közöl, vagy való tényeket hamis színben tüntetett fel. Közönséges sajtótermék kapcsán ily joggal s az azt érvényesítő

sajtópanasszal élni nem lehet, mert a közönséges sajtóterméknek /: pl. egy könyvnek :/ nincs meg az a nyilvánossága, mint az időszaki lapnak, s minthogy a közönséges sajtótermék időnként visszatérően nem kerül rendszeresen újabb kiadásra, nincs is mód arra, hogy ily helyreigazítás, magában az illető sajtótermékben keresztül-vihető legyen.

2./ A fokozatos sajtójogi felelősség során a felelős személyek köre az időszaki lapnál bővebb, mint a közönséges sajtóterméknél, mert míg a közönséges sajtótermékeknél a fokozatosan felelősségre vonható személyek: kiadó, nyomdatulajdonos, addig az időszaki lapokban elkövetett sajtódelictumokért a következő a felelős személyek köre és felelősségre vonhatásuk sorrendje: szerző, felelős szerkesztő, kiadó, nyom-

datulajdonos, /: 1914. évi XIV. tc. 33-36. §§-ok. :/.

Ki kell emelni e körben azt, hogy a St. 37. §.-a különös kedvezményben részesíti az időszakai lapok szerzőit, mert ha azok a h iranyagot az u. n. hirlaptudósító ujságokból vették át, az időszak i lapok szerzői helyett, szerzői fokon a hirlaptudosító ujságok személyzetét terheli a sajtó jogi felelősség. Közönséges sajtótermékeknel ily áthárítási lehetőség nincs.

3./ Az ítéletben megállapított pénzbüntetésért, bűnügyi költségért, kártérítésért közönséges sajtótermékeknel s hirlapbiztosítékkal nem rendelkező időszak i lapoknál első sorban az elítélt felel, ezután a kiadó, végül a nyomdatulajdonos felelőssége érvényesül, ezzel szemben hirlapbiztosítékkal rendelkező időszak i lapoknál a biztosítékul letett összeg erejéig el-

sősorban a kiadó felelős, a fentnevezett többi személyek pedig csak akkor felelősek, illetve felelnek, ha a hirlapbiztosíték nem fedezi a pénzbüntetés stb. összegét. /: Megjegyzendő az, hogy ma a hirlapbiztosítéknak jelentősége nincs, minthogy annak koronában megállapított összegét jogszabály nem valorizálta, s az engedélyre vonatkozó újabb jogszabályok nem rendelkeznek hirlapbiztosítékról. :/

4./ Lényeges különbség van közönséges sajtótermék és időszaki lap között a bünvádi eljárás megindításának elévülése tekintetében is. Az időszaki lapban elkövetett sajtódelictum elévülési ideje ugyanis lényegesen rövidebb büntettek és vétségek tekintetében, mint a közönséges sajtótermékeknél, mert míg időszaki lapban elkövetett büntett, vétség elévülési ideje hat hónap

- a terjesztés megkezdésétől számítva -, közönséges sajtótermékben elkövetett büntett, vagy vétség elévülési ideje ezen időponttól számított két év. A közönséges sajtótermék ugyanis, szemben az időszaki lap gyorsabb, de mulandóbb hatásával, hosszabb időn keresztül fejti ki hatását, így a bünvádi eljárás megindításának is ezek miatt csak hosszabb időn belül szabad elévülnie. /: St. 48. §. :/ A kiszabott büntetés végrehajtásának elévülése tekintetében semmi nemű különbség nincs a sajtótermékek fajai között.-

---ooo000ooo---

T a r t a l o m j e g y z é k :

I. fejezet		3. oldal
II. "		14. "
III. "		22. "
IV. "		26. "
V. "		33. "

---ooo000ooo---

F o r r á s m u n k á k :

Dr. Finkey Ferenc:

Az új sajtótörvény. 1914. XIV.
tc.

Dr. Gadó István:

A sajtójogi fokozatos fele-
lősség. /: Dr. Angyal Pál
Emlékkönyvében :/.

Br. Vaikó Pál:

A sajtóról szóló törvény ma-
gyarázata.

Dr. Schadl Ernő - Dr. Lénárt Béla:

A büntetőtörvények gyakorlati zsebkönyve.

Dr. Molnár Kálmán:

Alkotmányjogi reformjaink az 1937. és 1938. években.

Dr. Zehery Lajos:

Büntetőjog téra LXXXII. kötet 87. oldalán foglalt megbeszélése az időszaki lap fogalma tekintetében.

Magyar Jogi Lexikon:

VI. kötet 254., 257. oldalain "Sajtórendészet" című tanulmány.

Dr. Kmežty Károly:

Magyar közjog.

Budapest, 1902.

Dr. Nagy Ernő:

Magyarország közjoga.

Törvényjavaslat a sajtó jog módosításáról és kiegészítéséről. 1940. április 25. 297. szám.-

---ooo000ooo---

13462 53